

DEBRECZENI ELLENŐR.

POLITIKAI, TARSADALMI és KÖZGAZDASÁGI LAP.

Megjelen naponként, a vasárnap és péntek kivételével.

SZERKESZTŐSÉGI IRODA:

Rózsater, Kardos-ház, 16. sz. alatt.

Ide intézendő a lap szellemi részét illető minden közlemény. Kéziratok levelek vissza nem adtnak. Bővebben levelek csak ismert kezektől fogadtathatók.

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Helyben házhoz hordva vagy vidékre postán küldve: Egész évre 10 frt. — Félévre 5 frt. — Negyedévre 2 frt 50 kr. — Egy óra 1 frt.

HIRDETÉSI DÍJ:
Ot-hasasos postáért egyeztetés: 5 kr. — Bélyegdíj minden hirdetésért külön 30 kr. — Nyitótér 4 hasasos postáért 20 kr.

KIADÓ-HIVATAL:

Kutasi Imre könyvnyomdája, Főplacc, Sz. Nagy Károly-ház.

Ide küldendő a lap anyagi részét illető minden közlemény egymint az előfizetési pénzek, a kiadás körüli panaszok és ahirdetmények.

Debreczen, okt. 11:

„Debreczen“ lapjaink siet a képviselőjelöléssel a III-dik kerületben s tegnap már kitűzte a zászlót.

A ritkított sorok, melyek tudatják a világgal a nevezetes eseményt, egyszerűsége teljességig nyújtanak arról, hogy a függetlenségi párt régi vezérfőnökhöz nem lesz ezuttal szerencsésnek a küzdelemben s a párt vezérletét jelenleg dr. Legányi ur sziveskedett elvállalni.

Ez értesítés után, mely egyébként függetlenségi polgártársainkra nézve érdekesebb, mint reánk nézve, tisztelt lapjaink „örömmel hozza nyilvánosságra“, hogy a függetlenségi párt ama kerületben ismét azzal a névvel próbál szerencsét, melylyel legutóbb megbukott, remélvén ezuttal, hogy ellenfelei, már t. i. mi is reá szavazunk az ő jelöltjükre, indokolván e naiv reményüket azzal, hogy hisz az ő jelöltjük „jó hazafi és munkás ember“.

Méltóztassék csak megnyugodni, a mi jelöltünk is olyan ember lesz, a ki kifogástalan hazafi és munkás férfi; de azért nem nagyon kecséget a remény, hogy önök reá szavaznak, pedig a viszonyosság elvéből az következik.

Persze, hogy ha önökről van szó, az más; ha rólunk, az megint más. A függetlenségi párt csupa szentekből áll, ott tiszta hazafiságból történik minden; nálunk ha valaki egész életét a közügynek szenteli, ha meggyőződéséből kész föláldozni népszerűségét, ha az ország java fontosabb neki, mint a tömeg tapsai s a kielégített hiúság öröme, arra jásztuk önök a hazaáruló bélyegét.

De mondjanak bármit, senkit közlünk, a kinek szive és esze helyén van, vissza nem riaszthatnak attól, hogy polgári kötelességét ne teljesítse. Az a mesterkedés pedig, melyet néhány nap óta megindítottak, hogy a szabadelvű párti választók közé a vizsaly magvát hintsék el, csőtörtököt mondott. Csak mosolyogva olvassuk, mint ilyeknek a „Debreczen“ hasábjain bebizonyítani a szabadelvű párti választóknak, hogy oly

szégyen követtetett el rajtok, mely az égbe kiált bosszúért.

Tisztelt lapjaink szerint tehát az, ha egy két helyütt megválasztott képviselő, csak egy mandátumot tarthatván meg, a másikkal leköszön, az gyalázatos megsértése annak a kerületnek, melynek mandátumát nem fogadja el. Eszerint tehát azok a függetlenségi képviselő urak is, kik két kerületben megválasztottak, gyalázatos sérelmet követnek el az egyik kerületen, melynek mandátumáról leköszönnek, — azaz t. lapjaink szólás módja szerint: „viszszadobják választóik szeme közé a mandátumot“.

Mert az az eset nemcsak Tisza Kálmánról történt meg, hanem megtörtént egynehány székelyi apostollal is, hogy egyszerre több helyütt megválasztottak. Már most tehát azok t. lapjaink nézete szerint „mint valami hitvány birkanyájait rászédtek választóikat.“ Ugyan kérem mit mondanak ehhez azok a függetlenségi választók kerületek? S hogy tetszik ez a qualificatio azoknak a függetlenségi képviselő uraknak?

Hát aztán ne mosolyogjon az ember, mikor ilyenket olvas!

Méltóztassék elhinni, hogy ezen az uton soha sem fognak zöld ágra vergődni s ha nincs más eszközük mint az efféle a választási harcra, higyjék el, hogy saját reputációjuk érdekében jobban tennék, ha megnyugodnának a sors végzésében s nem erőszakolnák ily módon a lehetetlen győzelmet.

Egyébként a választás napja majd meg fogja mutatni önöknek, hogy a debreczeni III-dik kerület szabadelvű pártja nem személyt, hanem elvet követ. Nem személy áll itt szemben egy másik személylyel, hanem politikai irány egy másik politikai irányynál s a mit veszélyesnek tartunk hazánkra nézve, az ellen egész erőnkkel dolgozni mindnyájunknak kötelessége.

— Az osztrák-magyar vámconferentia magyar tagjai megkapták már az új utasítást. A conferentzia, mielőtt az osztrák kormány hasonló megállapodásra jut, folytatni fogja a tárgyalást.

Hugó Victor e fejezetét olvasva, azt lehetne hinni, hogy a bagnoban valami titkos szövetség létezik, mely szerint minden gályarab, mikor rákerül a sor, köteles szökést kísérelni, ha nem akarja rabtársai irtozatos bosszuját magára vonni. De mivel száz megkísérelt szökés közül alig egy sikerült, ebből azt kellene következtetni, hogy a rabokra nézve mindegy vajjon öt évre vannak-e elítelve vagy élethosszig.

1806. október havában tehát esti öt óra tájban Maurin Péter, az elbocsátott gályarab — egy napi menet után — Digne városába érkezett. Huszonhat éves volt. Minden vendéglőtől elutasítva, s fardaság és éhség által megtörve, hajlott egy — a templomból kimenő — öreg asszony tanácsára s a püspöki lak ajtaján kopogtatott.

Ekkor éppen püspökömnél voltam; vártuk az estebédet. Ő méltósága fivérével, Miolis tábornokról beszélgetünk, kinek neve akkor egy vitéz tette folytán a „Moniteurban“ dicsérettel volt említve.

Ez 1806. október 16-én a földszinti ebédlőben történt.

Rosalie, az öreg cseléd, ki a gazdaszszony szerepét vitte, a lépcsőn sürgőldött. Egyszerre erős kocogás hallatszott az ajtón. A püspök nyugodt maradt, de aengem zón ideges fölindulások egyike fogott el, melyeken nem tudunk uralkodni.

Rosalie — elsáppadva — leszállt a lépcsőről s kezét összezecsapva telkiáltott: „Szentésges Szűz! ki zörög ilyen erősen? Azt beszélik, hogy ma este gonosz emberek járnak odakint!“

Médor a vén háziéb, bár rendszeren békes, főt vendégszerető volt, olyan panaszos

— A marhavész, mint a „Pozsony. L.“ távirata jelenti, Mozsonymegye területén Horvát-Járfalu községben kiütött. Az övrendszabályok megtétele s a szomszédos községek irányában vesztésgár szervezetett, — Pozsonymegye területén egy hét óta nem volt megbetegülés s így a Hídegkuton foganatosított védelmi rendszabályok által valószínűleg minden további bajnak elejét vették.

A honvéd-menház.

Debreczen, okt. 11.

Egy cikket közöl ily cím alatt a „Debreczen“ tegnapi száma.

Nehéz megérteni, hogy a ciklik írója csupán tudatlanságáról és könnyelműségéről akart-e bizonyítani kiállni vagy annyira lenézi a „Debreczen“ olvasó közönségét, hogy azzal már mindent, a legnagyobb képtelenségeket s a legvilágosabb ferítéseket is elhitheteni? Hát nem gondolja a t. ciklik, hogy a „Debreczen“ olvasójának is kerülhet a kezébe más lap és ba aztán abból a más lapból elolvassa a dolgot, hát fur csa fogalmat nyer a t. ciklik író ur igazságszeretetére?

A napokban az összes fővárosi lapokban olvasható volt a botrány, mely a honvéd-menházról történt. Kriváczy urat, a függetlenségi párt egyik bajnokát, az országos központi honvéd bizottság elnökét, kit a függetlenségi párt egy másik bajnok: Novák G. kicsapatott az elnökségből, nem akarták bebocsátani a rokkant vén honvédek a menhába s orra előtt bezárták a kaput. Kriváczy és társai, a központi bizottság többi független parti tagjai rendőrséggel akarták feltörni a kaput, mi-ben Jekelfalusi miniszteri tanácscs ur megakadályozta őket.

Ez az eset. S a „Debr.“ tegnapi számában valami elmezavarban szenvedő, de azért magát itéllethozatalra jogosítottnak vélt hazafi neki megy a kormányfőiraknak s vádolja, hogy „botrányt csinálnak, rendőrséggel akarják feltörni a kaput, hova nekik belépni nincs joguk, hova csak vezekleni szabad járulniok, ott őket betyárkodni akarnak. — Nem kormány állította fel a honvéd menházat, de a társadalmi könyörület. S midőn mégis a kormány zsebrákjai be akarják ma-éukat erőszakolni, hogy végre arczatlan képlet elmondhassák: ime mi megtettük a magunkét, jól teszik a névtelen félistenek, ha

vonitást kezdett, a milyent a falusi babona a halál előjelének tart.

„Csend! éder!... Rosalie, nyissa ki az ajtót!“ mondá nyugodtan a püspök.

Maurin Péter belépett, külsejében semmi megnyugtató sem volt s nem igen szerettem volna vele valahol, az erdőszélen találkozni. Mégis, inkább összetörtnek, kihezettnek s megijednek, mint vadnak látszott. Félnék magartatása s arczkifejezése ellentétben volt széles vállalaival és erőteljes vonásaival.

Toulonban való tartózkodásom alatt sokszor feltűnt nekem ez az ellentét. Eltekintve a bagnaró néhány kitűnőségétől, a hirneves felegyenczektől, kik társaitól csodálatva, egész mondatokkal bírnak és kik — büszkék lévén arra, hogy a közkíváncsiságot fölkellették — elvetemültségük aljas gögjét fityogtatják: — a közönséges gályarab rendszeren az elpáhoit kutyá alázatos magartatásával bír.

Maurin Péter, kinek homlokáról a verejéte folyt, a püspök nyájas és méltóságos alakja előtt zavarba jött s néhány érthetetlen szót dadogott. Láthatólag megijedt papi köntösökűtől s félt, hogy a papok is elkergetik, mint a korcsmárosok tették vele.

— Üljön le, barátom! — mondá a püspök. — Barátom... barátom! — ismételte Péter, mintegy önmagához beszélve.

Ugy láttam, mintha férfias és sötét ábrázata felderülne s szempillái közt két eltitkolt könnyecske csillogna. Aztán megmondta nevé, hogyan érdemelte meg a gályarabságot s hogyan utasították el a városbéli vendéglősök. „Pedig megfizettem volna — tevé hozzá — és bizony éhes vagyok.“

„Üljön le, ide, barátom! — szót a pü-

füget mutatnak, s bár koldusan, de büszkén megmaradnak dicsőségök rideg várában.“

Nesze neked Kriváczy! A kormány zsebrákja! No hogy tetszik ez a megtiszteltetés a hires független párti hősnek?

Eszünk ágában sincs, hogy mi most Kriváczy ur és társai mellett törjünk lándsájt Csak tessék zsebre tenni, a mit elvtársaitól kapnak. Hanem a „Debreczen“ t. szerkesztőjétől elváránk, hogy ha már olvasatlan beadta azt a csodabogarát a lapjába, az igazság érdekében legalább holnapi számában igaztá helyre azt. Mert méltóztassék elhinni, hogy nagyon illetlen és veszedelmes fegyver az a „nem-igazmondás.“

Szende Béla a hadseregéről.

Tegnapi táviratainkban röviden már megemlékeztünk azon ünneplés fogadtatásról, melyben Szende Béla honvédelmi miniszter Szegeden választói körében részesült. Beszédéből szükségesnek tartjuk bemutatni azon részt, melyben a hadseregéről emlékezik meg.

„Felmentenek önök tehát — mondja Szende — a program részletezésétől, de mégis megengedek, hogy a most napirenden levő ügyre felhívjam a tisztelt választók figyelmét. Általános — legalább általános akarák tenni — a sereg magartatása elleni panasz, feltüntetve azt mint a haza sorsával keveset törődő idegent. Ez alaptalan. Ott láttuk a legújabb időben is annak áldozatkész működését, melyet Szeged városa egy derék bajnok koporsójánál is elismert; látjuk azon szivélyes viszonyt, mely mely az általános védkötelezettség folyamánaképpen polgár és katonaság közt fejlődik, és csak az e napokban lapjaink által Miskolcra közölt hírek tanúsága szerint naponta erősödik s mondhatom mindenütt gyarapodik, a hol s a midőn nem találkoznak egyének, kik bármilyen szempontból — de bizonyára nem hazafias szempontból — úszkát akarnak vetni e fejlődő viszony közé, és ellentétbe akarják hozni a polgárt a katonával, emez pedig a honvédséggel, holott mindezeknél egy az érdek s a nélkül, hogy kötelességeiket bármely irányban kénytelenek lennének elhanyagolni, egyesülhetnek egy közös értelemben a közös hazaszeretetésben.

Igaz, hogy a katonaság soraiból is történnék néha törvényt és hazafiai érzelmeket sértő egyes cselekmények, de ezek visszadések, melyek elfordulnak és elfordulhatnak minden testületben; ez azonban nem maga a testület, hanem az egyes egyén többnyire megvetendő, eléggé nem rosszalható cselekedete, melyért méltatlanság sujtani az egész testületet főképp akkor, midőn az egyesre ily esetekben, — lehet hogy gyakran nem az ingerült, sértett közvélemény óhaja arányában, de a fennálló katonai

pök a tisztaféher abrosszal fődött asztalra mutatva. — Rosalie, még egy terítéket!“

Lehetetlen elképzelni azt a csodákozást, hálát, zavart, mely a volt gályarab durva vonásain lerúkrözödött. Keszdeben vegyült belé némi bizalmatlanság is, mintha attól félt volna, hogy rászedik, vagy hogy álmából talál fölébredni.

De midőn látta, hogy Rosalie egy harmadik székét tol az asztalhoz s még egy terítéket tesz föl, s midőn észrevette a levesestálat, kísérve egy halastálot s egy halom burgonyától s midőn fölbotlottam egy poros és pókhálós üveg lamalguei bort: Péter meglepetése elragadtatással változott.

Kezét összetéve fölkiáltott: „Oh! tiszteendő lelkész ur! Ön a menyorszag angala...“

„Nem, barátom, én csak szegény halandó vagyok, de ha önt kibékitem a menyországgal s az ő angyalaival, ugy ez a napom nem vezetett kárba.“

Maurin Pétert majd megölte az éhség és szomszág; állatias mohósággal evet és ivott, a nélkül, hogy titkolni kívánta volna. De figyelve e különös vendég minden mozdulatára, arczának s magartatásának minden változására, egy észrevétel tettem, mely később eszembe jutott. Azon mértékben, a mint az állatias test igényeit kielégítette, műveletlen lelkében egy titokzatos átalakulás ment végbe. Öntudatlan, az érzékek uralma alatt állva még, az ocamányság, rémület és szenvedés tengerébe merülve, látszott mégis, hogy kezd magába szállni, mi-helyt az éhség kínjai enyhültek.

Egy órával később Pétert — miután jólakott — az álom és fardaság elnyomta, midőn a püspök tudására adta, hogy a folyosó végén lévő szobája a ágya késszen várja.

A „Debreczeni Ellenőr“ tárczája.

Az igazi Valjean János.

— A „Figaró“ után. —

Pontmartin folyóiratában („les nouveaux samedis“) egy igen csinos tanulmányt olvastunk a püspök s a gályarab közti epizódról, melylyel Hugó Viktor „Nyomorultak“ című regénye kezdődik.

Pontmartin Grasszeban megismerkedett egy öreg kanakkal, Angelin abbéval, ki ifjúságában Miolis, dignei püspök titkára volt, s ezen tiszteletreméltó agastyánnak köszönhetjük a következő elbeszélést, melylyel a Valjean János-féle eset híven föl van derítve.

Akarja-e hallani Valjean János történetét, de az igazit, nem pedig azt, mely a „Nyomorultak“-ban van előadva!

— Nem Valjean János volt a neve, hanem Maurin Péter, 1801-ben — s nem 1796-ban — huszonégy éves korában, a szerencsétlen Péter öt évi gályarabságra ítéltetett, mert egy pék boltjából, a rácsos ablak betörésével, ellopott egy kenyert. A büntetés sokkal enyhébb lett volna, mert be volt igazolva, hogy e feddettlen előéletű fiatal tolvaj elvesztette fejét, midőn látta, hogy nénjének hét gyermekét az éhenhalás fenyegeti. Péter azonban, ki herkulai erővel volt megáldva, azzal tetézte büntét, hogy a péket sulyosan megverte. Ez nem Favérollesban, hanem Forcalquierben történt.

Péter kiállotta az öt esztendő; egy napal sem többet.

törvények szerint — mindig ránehezedik a büntetés sulya.

De nemcsak ez a panasz. Azt is hangoztatják, hogy a sereg nem magyar; hiányzik belőle a magyar szellem.

A hadsereg azon része, melyet törvényünk értelmében az ország állít ki, magyar; nem lehet tehát idegen érzelmeire nézve s m, ha csak nem akarjuk fajunkat azzal valószínű, hogy a magyar ha katonaruhát ölt, kivétlenül nemzetiségéből.

Ha a hadsereg magasabb körében kevés a magyar, ez a mi hibánk, a mi hibánk, mely nem is fog javulni mindaddig, míg mi e kérdés higdt és részrehajlatlan megfontolása után fel nem hagyunk azon irányzattal, melyet a kérdésben eddig követünk, követ a sereg alkotására hivatott fiat lság, és a mely frázisba foglalva a legkényelmesebb és sok a helyzetet meg em itelő előtt legnépszerűbb módot nyújt a törvény és védkötelesség teljesítése aló kibujhatni.

A magyar fiatalság nem akar katona lenni; e tekintetben nem követi őseink példáját s úgy látszik fel akarja áldozni azon hirt, melyet a világ a magyar harciasságától ismer; nem akar katona lenni, mert mint mondja, a hadsereg nem magyar. Hogy legyen ez magyar, ha magyar ifjúság nem akar soraiba lépni? honnan vegye a sereg a magyar tiszteket — kik ma alig teszik az egész tisztikar 12 százalékát — ha a fiatalság nagy része előbbre tezi életét cél nélkül tölteni, semmint hazafiu kötelességet teljesítve oly pályára lépni, mely tisztelt és elismerést eredményez.

E visszavonás okául felhozzák a német nyelv követelését, melyet ők nem bírnak. — Egy sereg hivatalos nyelve a német, az kétségtelen és ez alig változtatható meg, ha csak törvényeink és közérdeklünk ellenére a sereg dualismusának degradálása által nem akarjuk a sereg igen sok szempontból nem eléggé becsülhető egységét veszélyeztetni. Es hogy e hivatalos nyelv tudását követelik, az oly természetes, minthogy a magyar nyelv bírást a honvédségnél en követeltem. De ez irányban is oly könnyebbségek léptettek életbe, melyek egy kis jóakarattal igen elősegítik a magyar fiatal ember helyzetét még az esetben is, ha nem volt alkalma otthon vagy iskolában a német nyelvet kötelelesen elsajátítani.

De szomorító az, hogy félni lehet, miszerint nem az az egyedüli vagy valódi ok, mely fiatalainkat visszatartja az állam védelmére fegyvert ragadni, és hogy ezt csak köpenyül használják annak eltakarására, hogy nem akarnak katonák lenni, minek alig lehet más oka mint az, hogy nem szeretik a fegyelmet; mert ha ez így nem volna, akkor logikailag azt kell következtetni, hogy a honvédségnek adnak előnyt, mert ez magyar, ide is csak kényszerítve lépnek be és nagy részük alig várja a percet, melyben a törvény a kielégést megengedi. Szomorító körülmények ezek és fájdos azok érintése. De a bajokon segíteni kell, mire nézve elég bátorsággal kell bírunk a kör szeme közé nézni és a baj orvoslására minden alkalmat felhasználni. Iparodjunk tehát mindazokat, kikről a haza elvárhatja — és ezt a függetlenebb anyagi viszonyok közt kétszeresen — a fegyveres védelmet, felvilágosítani afélő, hogy e téren is hazafiu kötelességet teljesítenek, és hogy beálljanak által a sereg soraiban foglalják el azon tét, mely e hezát megilleti. Ez megszüntetendő a panaszokat, és akkor a rozszakarat sem fogja mordhatni, hogy az ilyen sereg idegen.

Az új képviselő választások előtt.

E ötvös Károly függetlenségi párti képviselőnek a dunavécsei járás képviselőségéről lett lemondása folytán Apostag, mint e járás területéhez tartozó község összes választói pártiszínezet nélküli értekezletet tartot-

Rossie elvezette Maurin Pétert szobájába s adott neki egy kis kézi lámpást, a milynek a vidéken divatban voltak, nem pedig ezüst gyertyatartókat, a mi neveltséges lett volna.

Az éj csendesen telt el s másnap Rossie ott találta terítékjeit, a hová este tévé. Napfölkeltkor ő méltóságával a kertben sétáltam. Kezében egy hirlapot tartott, mely öcsésének, a tábornoknak kitűnő szolgálatait dicsérte.

„Ah! — szolt némi szomorúságot vegyítve mosolyába — nagyon büszke tudnék lenni az én kedves Sextiusomra, ha valamivel... valamivel... katalikusabb lenne. De lám, ez az ördögös ember, akárom mondani, ez a nagy ember mindnyáját elbűvölte... A császár bátyám szemében isten s ez az ő istene nem hagyja őt az igazira gondolni!”

Sétánk a verdegzaro ablakához vezetett hol a gályarab — a püspökkel egy földi alatt aludott. Ö méltósága az ablak felé tekintve, értezteljes aggodalommal szolt hozzám:

„Abbé, mit kezdünk e szegény huval?”

E pillanatban megnyílt az ablak. A nap alig hogy fölkel, a tiszta ég egy olyan szép ócei napot ígért, melyek az emlék báját s a bucsi bánatosságát egyesítik magukban. Az illatlattjes keleti szellő, eloszlatja a gyenge, át-látszó ködöt. Elképzelheti, milyen hatással lehetett a tiszta és üde lég enyomorultra nézve ki a bagro romlott levegőjét eddigéig még csak az országot porával s az éhség és fáradtság kínjaival cserélte föl.

Péter egy percze megjelent az ablaknál. Széles melle kitágult, mintha egyszerre be akarta volna szívni mind ezt az életadó leve-

tek, melyben elhatározták, hogy a község nyugalma megőrzése céljából a kisebbség a többség határozata előtt meghajlik s ha netán a kerületben több pártjólött lenne, az itt kisebbségben maradtak a szavazattól tartózkodnak. Ezután a kijelölés hozatván szóba, a nagy többség Jankovich Miklós kormánypártit jelölte ki leendő képviselőjéül, mibe az egész értekezlet pártiszínezet nélkül belenyugodott.

A baksai kerület mérsékelt elvezéki pártja, Chorin Ferenczet kiáltá ki egyhangulag képviselőjelöltnek.

A debreczeni III-ik választókerület függetlenségi pártja még egyszer Mudrony Soma val próbál szerencsét.

Békes-Csabán Apponyi Albert gróf visszalépése folytán új választás válna szükségessé, a szabadelvü párt legutóbbi értekezletén Zsilinszky Mihályt kiáltotta ki jelöltté.

Bartha Miklós orsz. képviselő, ki a kolozsvári mandátumot letenni szándékozott, táviratilag tudatta a végrehajtó bizottsággal, hogy a kolozsvári képviselőiséget tartja meg.

A női tan- és iparműhelyek felállítására.

— Egy kis recapitulatio és még valami. — Zalai Márktól.

A Sandwich szigeteken Ausztráliában — így beszéli egy hitelt érdemlő tudós utazó — a katonatisztesz oly fiomul, oly elegáns voltak öltözködve és főfegyverkezve, mint akár-mely civilizált európai államban, különösen pedig utá ozták, majmolták mindebben Angliát. Csak egyetlen egyről lehetett szembeszökőleg ráismerni, hogy mégis csak a Sandwich szigete-ken vagyunk és nem Angliában, arról t. i. hogy az elegáns és fiom katonaruhákba burkolt tisztek, egyfő-egy — meztitab jártak. Midőn pedig egy kíváncsi európai azt találta kérdezni a katonai parancsnokságtól, hogy mi-okból ered ezen megfoghatatlan ellentét, rendszeren azt válaszolták, hogy így is jól van, sokba kerül a ruha, a fegyver és aztán az elirtás, nem jut pénz még lábbelire is.

Igy vagyunk mi is sok tekintetben a mi iskoláinkkal is. Láthatunk modern nagyszabású épületeket, nagy és világos termeket, tágas udvarokat, néhol kerteket is, látunk jó tan-erőket, néhol taneszközöket is; de azért mégis hiányzik mindenütt olyas valami, mi egy teljesen jó iskolai rendszerhez okvetlenül kívántatik. Kezdjük meg a városi kisdudóvódnál.

Szép telken szép épület és udvar van, annak vezetése kitűnő kezekben van letéve, de azért az iskolai termek és falak üresek, az iskolai berendezés oly hiányos, hogy a legjobb akarat mellett sem lehet a kitűzött célt elérni. Az iskolai eszközök pedig nem oly szikégesnek, mint katonánál a lábbeli, hanem olyan fontosak, mint katonánál a fegyver és löpor. Hogy a város évenként 1—200 forintot megtakarit-hasson, kidob sok ezeret cél és eredmény nélkül.

Igy vagyunk a csonka reáliskolával is. A reáliskola kiegészítéséhez kellene egy épület és még vagy 5000 frt. De a helyett, hogy azt kiegészítene a város, kiad inkább évenként 15,000 frtot és még sem érhető el általa a kellő eredmény.

Menjünk tovább. Az egyház a város nagylelkü támogatása mellett behozta az in-

gót, mely visszaidézte emlékébe ártatlan ifjúságának szép reggeleit s falusi életének eseményeit.

Észrevett és köszöntött bennünket, szemelt a hála, bámulat, tisztelet és alázat kimondhatatlan kifejezésével függesztve a püspökre.

De alázatában már nem volt alacsonyág csodálkozása — már nem volt bámulás. A tiszta fehér ágyban töltött jó éjszaka, néhány órai nyugodt álom, a kimondhatatlan befolyás, melyet ezen — egy szent férfi által lakott — ház reá gyakorolt, az anyni visszautasítás után szokatlanul szívélyes fogadtatás; a porkoláb korbácsa után egy püspök barátságos mosolya mindez az inkább elhanyagolt, mint elvetemült fiatal emberben előmozdította az erkölcsi újjászületést, melynek még nem birt tudatával, de mely már visszatükrözött magatartásában s tekintetében.

Igazán azt lehetne hinni, hogy ez nem ugyanaz az ember! — mondám ő méltóságának. A püspök intésére Péter sietve lejtött hozzánk.

— Bocsánat, bocsánat! — hebegé — Rossie azt mondta, hogy Méltóságos püspök ur... én azt nem tudtam... Milyen jó irántam, a ki...

— Nem baj, barátom, isten előtt a püspök nem több, mint a pap... A földelög most az, hogy mit kezdjen... Tud e valami mesterséget?

Igen, sőt többféléit is tudnék... Bajom előtti időben favágó voltam szülőföldemen. Odalent Toulonban megtanultam az esztergályos mesterséget s egy kicsit a műfaragást és asztalos mesterséget is... Huszonhat éves, erőteljes vagyok, nem húzódom a munkától és

gyeniskoláztatást. Láthatunk szép épületeket, világos nagy termeket, nagy udvarokat; de nincs gimnastika, nincs rajz, nincsen elég faiskola, nincsen mindenütt kellő felszerelés. A leányiskoláknál pedig az, a mire a legfőbb anyit kellene fektetni, a kézi munka nem tanítatik elég sikerrel.

Elég jó az a népek, ingyen kapja, nem panaszkodhatik. Hogy is mondja a német: „Einem geschenkt Gaul sieht man nicht in's Maul.“

A leányiskoláknál alkalmaztatnak elég helyesen tanítóknk; de nincsen tanítóképzés, hel azok rendszeres kiképzését nyerhetnek a módszeres oktatásból, különösen pedig a női munka köréből.

Ily hiányok mellett nem lehet a népet a mai kor és szükséglet színvonalára, a munkásság, józanság és az értelem kellő fokára emelni.

A társadalom érezvén a fogyatkozásokat, tett már egy lépést, midőn hála tanfelügyelők erőlyes kitarításának, egy Fröbel gyermekker-tet nyitott, saját részvényesei számára; de azzal a társadalom egy kis részén ugyan; de a népen nincs segítve.

A reform. egyház szintén érezvén leányiskoláink fogyatkozásait, nyitott ugyan egy leánynevelő-intézetet; de azzal a vagyonszámba osztályon ugyan igen, de a népen nincs segítve.

Pedig kérem, tessék meggondolni, hogy a nép a legértékesebb anyag. Legjelesebbünk nem a palotakból, hanem a nép hajlékaiból kerülnek ki.

Részemről az újabb választott presbyteriumtól, mely közvetlenül a nép kebeléből választott, sokat vártam volna a népuvelés emelése érdekében. Anak a sok gyűlésnek és sok beszédnek sokkal több eredménye lenne ha — mondjuk ki őszintén — a nép valódi jóléte, anyagi, erkölcsi és szellemi emelkedése iránt több érdek és jóakarata volna.

De mindezeket csak melleleg, mintegy bevezetésként említem. Felszólalásom célja, mint azt cikkem czime is mutatja, a női oktatás befejezése és betetőzése gyanánt tekinthető nőparoktatás, melytől egyéni és társadalmi boldogulásunk, anyagi és szellemi jólétünk függ. — Munka minden erény talpköve, a ki a népet munkásságra tanítja, az legnagyobb jölteveje, az a nép fenségének megteremtője, alapvetője. Széchenyi is azért nevezetik a legnagyobb magyarnak, mivel a nemzet számára lehető leg több anyagi források megnyitását sürgette és előmozdította sok anyagi jólét nélkül, egyeni haladás lehetetlen, a nemzeti jólét pedig csak úgy várható, ha a nép millióinak keze és értelme lelkesült forrongásba, üdvös mozgásba hozatik.

A Petöfi-társaság ülése.

Budapest, okt. 10.

A Petöfi-társaság tegnap ismét érdekes felolvasó ülése volt Komócsy József elnök nyitotta meg az ülést, mire Abafi Lajos „A magyar testőrök s a szabads-kö-müvésesség” című értekezésével megkezdte a felolvasások sorát.

Abafi hangsúlyozza a mult század szabads-kömvességének befolyását irodalmunkra, mely befolyást korábbi írók s maga Toldi is elfeledtek számba venni, sőt ez utóbbi határozatlan tagadta. A szabads-kömvesség intézménye Németországból származott át Ausztriába s innét Magyarországra. Fénykora II. József alatt állott be, a midőn nem csak az akkori osztrák társadalom színe javát, — de számos magyar fúrat is számlált tajaai között. Ezek között fellelheti értekező gróf Pálffy Miklóst, gróf Bathányi Lajost, három gróf Bethlent, gróf Bánffy Györgyöt, gróf Gyulay Ferenczet, gróf Széchenyi Istvánt és A szabads-kömvesség intézményéből merítették érte-

szertetnek... igen, akarok becsületes lenni... De ki fog nekem hinni? Kinek kellene e sárga utvelével, mely örökre megbélyegez? Majd úgy járok mindenütt, mint tegnap este a vendéglósokkal, kik nem adtak szállást s kiknek nem kellett a pénzem. Mindenütt a szegény vár réam, a gyamu, a megvetés, e durva szó „takarodjál,” puskavőresek talán, mint az éhes farkasra, mint a dühös kutyára... Oh, bocsásson meg, uram... Méltóságod! Megfeledekstem, hogy úgy fogadtok, mint becsületes embert, holott legtöbb oka lett volna elkergetni, mint gonosztevőt!

Erre a püspök halvány arca hirtelen a meghatottság, jószág és keresztényi öröm oly fönkölt kifejezésétől, ragyogott, mintha valami természetfölötti sugalom szállta volna meg. Kezében tartotta a Mouchet azon számát, melyben a vitéz Miollis tábornokról volt szó. Szíriárdan tekintett az e ötte felig tédelő Péterre s menyeyi szózatához hasonló hangon így szolt hozzám:

— S ha szegény és megvetés helyett... a becsület kínálkoznék?

— A becsület? ah, ez nagyon szép lenne de lehetetlen! válasszát Péter remegve.

— Nem, barátom, az a szándékkal, bizalommal és bátorsággal semmi sem lehetetlen, ha a menyeyi irtalomban bíznak... Úljön le erre a padra, együtt fogunk reggelizni... Ab-bé, jöjjon velem a becsület mezejére: a könyvtárba, szükségem van önre, dolgozni fogunk együtt.

E szavakkal az öreg kanonok iróasztalához lépett s annak egy fiókjából elsőrangú iró-mányt vett elő, s így szolt:

— Elhíheti, hogy ha abban a szerencsésben részülni az ember, hogy egy szent

kező szerint Bessenyei s társai buzditást hazafias működésre. Itt határozták el, hogy azt a mit a németek tessnek meg nemzeti irodalmuk érdekében, azt ők is megfogják tenni saját nemzeti irodalmuk érdekében, azt ők is megfogják tenni saját hazai javadalmuk érdekében, azt ők is emancipálni fogják idegen befolyás alól. Összesen 34 testőről bizonyos, hogy a szabads-kömvességhez tartoztak s mig egyrészek az irodalom terén fejtett ki munkásságot, addig más része a közpályán igyekezett tehetségeit érvényesíteni. Szabads-kömvesség bocsájtoja ki az első magyar hirlapot, az első folyóiratot, szabads-kömvesség penditette meg a magyar tud. akadémiát eszméjét s a nemzeti színészet első apostolai is szabads-kömvesség voltak. Mindezekből igyekezik értekező kimutatni, mily nagy befolyással voltak a magyar testőrök mint szabads-kömvesség a nemzeti irodalom haladására nézve.

Utána Petelei István olvasta fel „Szikrák a homályban” című rajzát székfoglalóul. A közönség zajosan megtapsolta. Nagy ovatói tárgya volt Kiss József, ki a „szigány vajda elegiját” mutatta ma be. Tapssal és éljenzéssel fogadták a csinos elegiát.

Külföld.

— **Egyiptom megszállása.** A „Daily Telegraph” arról értesít, hogy Angolország kérését intézett Franciaországhoz, vajjon hajlandó-e az Egyiptomban lakó angol- és francia alattvalók érdekeinek határos megvédésére közös intézkedéseket tenni. Franciaország igenlőleg válaszolt; emnélfogva egy angol és egy francia pánccélhálo haladéktalanul Alexandriába fog indulni.

— **Gladstone az angol kormányelölük egy nagy meetinge tegnapelőtt beszédet mondott, melyben szerencsét kíván a szabadelvü pártnak a berlini szerződésnek Montenegro és Görögországra vonatkozó pontozatai végrehajtásához és elítéli Afganisztan elfoglalását, mely Angolország ellenségeivé tette az afgánokat, a kik pedig azelőtt az angolok barátjai voltak.** „Mi — ugymond Gladstone — most teljesen lemondunk arról az oktan és büns vállalatról és történetünk lapjairól kitöröthetünk nehányt a legszerencsésebb emlékek és a leghotrnyosabb dolgok közül. A szabadelvü párt egyiptomi politikájának az a czéja, hogy tökéletes egyetértésben cselekedjék a szövetséges és barátságos francia kormánnyal s ekként biztos alapokra fektesse Egyiptom jólétét és megakadályozni igyekezze, hogy Egyiptom s a szultán közt differenciák támadjanak.” Transvaal illetőleg Gladstone megjegyzi, hogy lehetséges, hogy az egyeség föltelelet egyes részletes kérdékekben meg fogják változtatni. A kormány mindig szem előtt fogja tartani és lekiismeretesen megvédeni Transvaal benszüllött lakosságának érdekeit és Angolország méltóságát. Gladstone azzal a nyilatkozattal végzi beszédét, hogy a szabadelvü párt politikája a béke és az igazságosság politikája.

Irodalom s művészet.

— **A Gazdasági Mérnök** ez év október elsején kezdve a „Muszaki Hetilap”-pal, mely belevadott, egyesülve, az eddiginél tetemesen nagyobb alakban és terjedelemben el-nik meg. Előfizetési ára az október 1-én kezdődő hatodik évfolyamra: Egész évre 8 frt, félévre 4 frt, negyedévre 2 frt. Az előfizetés a „Gazdasági Mérnök” kiadóhivatalába (Budapest, üllői ut 4) küldendő.

— **Gróf Széchenyi Béla** keleti utazásából Kreiner Gusztávot, a Révai testvérek kiadásában megjelent a 16-ik füzet. Ára 30 kr.

— **Gabnaszállítási díjtételek** Budapestre Bécsbe, Kőbányára, Czegledre czimen Steiner Józseftől egy kis füzet jelent meg. Ára 20 kr. / „A Karácsonyfa” a népszínház legkö-

rendeletére egy ilyen levelet írhat, tud módot találni arra, hogy annak másolatát megörizze.

Ime a püspök levele öcséséhez:

„Gyakran mondtam neked, kedves Sextiusom, hogy oly vezérrel, mint a császár s olyan katonákkal, mint a teid, semmi sem lehetetlen. Ezuttal egy unjémm lehetetlenségét ajánlok testvéri szeretetedbe... Egy lelket kellene megmenteni. E szó értelme talán nem egészen világos előttd; érthetőbben fogom kifejezni. A jó isten tegnap elküldött hozzám egy elbocsájtott fe yenczet, hogy jót tegyek vele... Ne rettenj meg; szegény pártfogoltam öt évi gályarabságra volt ítélve, mert ellopott egy kenyert és megvert valakit. Félek, hogy Oiasz- és Németországbeli dicső hadjárásaitok hősei közt sokan vannak, kiknek lelkiismeretét nem terhelik csekélyebb bün. Sárga utvelével itten csak vesztét találja Maurin Péter. Mindenütt, hol munkát keresne, visszautasítanák multjának szennye miatt. A vétkesből legkönnyebben úgy lehet gonosztevőt csinálni, ha meggyőzzük arról, hogy sem bocsánatot, sem feledést nem várhat. Ebből látszik, milyen nagy az isten s mily kicsiny az ember. Péternek van szíve, a bűnös mérge még nem hatott bejé. Sirt midőn házamban vendégzertetet talált, mit a korcsárosok megtagadtak tőle. Reszketek, midőn szegénye s szorongatottsága ellenében a becsülettel biztattam. Durva arca földerült, mikor barátomnak neveztem. Használd föl öt belátásod szerint. Ügyelj föl reá kezdetben észrevétlenül, mutass neki később elég bizalmat, hrgy irtózzék a visszaeséstől.

(Vége köv.)

zelebbi újdonsága a Theater an der Wien fényes kiállításával kerül színre. A kiállítás nyereségre kerül. A 10-ik képen nagy 40.000 forintba került. A 10-ik képen nagy 40.000 forintba került. A 10-ik képen nagy 40.000 forintba került.

Napi hírek.

Az örvendés eseménye az uralkodó családban. A prágai Hrad-csinban újabb tett több intézkedés arra mutat, hogy ott egy örvendés családi esemény bekövetkezését várják. A trónörökösné főudvarmesternője, Nostitz Sita grófnő elhagyta eddigi lakosztályát, s másba költözött, szobáit pedig gyermek-szobáknak rendezték be. A trónörökösné újabb ismét visszavonult a külvilágtól, s most tételen intézkedések, öggy napokint sértáját a várkertben a közönségtől egészen háborítatlan tehesse meg. A trónörökös pár hírszerint akkor sem tavozik el Prágából, ha az örvendés családi esemény bekövetkezik, vagy ha a trónörökös altábornagnak nevezik ki. Azt is jelentik Prágából, hogy az örvendés esemény bekövetkezését februárra várják, s az újonstól főherceg vagy főhercegnő keresetelője mindenesetre Prágában lesz.

Nagyérdékű sajtóper tárgyalása lesz pénteken városunkban a helybeli sajtóbírósa előtt. Az „Ebresztő” helybeli hetilap szerkesztője Tóth Kálmán ellen indított sajtóper Dr. Ozory István helyb. ügyvéd a nevezett lapban ellene több ízben hozott becsületlenítő cikkéért. A tárgyalásra a következő esküdtek idéztettek be: Gergely Károly, Markovics Emil, Varga Ferenc, Áron Miksa, Lugosi József, Szentimrei Kálmán, Dr. Zelizy Dániel, Máté Miklós, Berger Henrik, Dr. Rothschild Emil, Kiss Albert, Hanke Leo, Berényi Fábó, Budai József, Varga Károly, Kócs Gábor, Gondy Károly, Huszár Károly, Erdélyi Kálmán, Geréby Pülöp, Sesztina Lajos, Dr. Kovács Sándor, Hegedüs István ügyvéd, Beer Kálmán, Öszterlam Ernő, Dr. Sasóssy László, Doszpoly János, Ujfaluassy Sámuel, Komlósy Arthur, Szücs István, Beke Mihály, Gonda István, Nagy Ferenc ügyvéd, Bahe Imre, Tüdös János, Király Imre. — Póttágozó: Eöry Sámuel, Farkas Károly, Baranyai Miklós, Győrösi Gábor, Kuczik Gábor, Kádós Gábor, Németi Lajos kereskedő, Toth János, Szilágyi Károly, Szegényi János, Sáska Károly és Bekessy László.

Kinevezés. Nádaszy Miklós a helybeli kir. adófelügyelőséghez fogalmazó gyakornokká nevezett ki.

Távirdaigazgatóság Debreczenben. Megirtuk már, hogy ematározottat, mikép a távirdaigazgatóság Kassáról és Kolozsvárról városunkba fo. áthelyeztetni. — Kassa város törvényhatósága ez ügyben szombaton ülést tartott s elhatározta, hogy felirat fog intézni a kormányhoz. Vita tárgyát képezte a feliratnak küldöttség által való átnyújtása, melynek elnöklő főispán azon kijelentése vetett véget, hogy a magas kormánytól mind aron oda kell törekedni, hogy a távirdaigazgatóságot Kassán megkérjék.

A királyné csipkekendőjének első előadása, miután pénteken az ekeszületet miatt nem lesz előadás, a pártlan számú bérlőknek fog esni, a jövő hét folyamán a második előadás a páros számúknak fog esni. Az igazgató gondoskodik, hogy az új darabok első előadásai felváltva essenek egyik vagy másik bérlőknek. A „Váljunk el” legközelebb a bérlők közül a párosok fogják kapni. — A legújabb operettek közül az igazgató már megfogadta az „Üdvöskés”, „Olivette lakodalmát”, „Tisztaurak a zárdában” címűeket.

Nagy Jakab tilinkó művész, mint örömmel halljuk, korutjából ide fog visszajönni, hogy itt letelepedvén, művészetéből öröket adjon. A kik a tilinkó-játékból öröket akarnak venni, azok előre is jelentkezhetnek Zichermann Hermann közvetítési irodájában, hol egyszerűen Nagy Jakab által készített tilinkók is kaphatók lesznek.

A „Kis Hérczeg” operette tegnap nagyszámú közönség előtt adatott. A harmadik felvonásbeli új díszletek, melyeket Lehmann festett igen szépek s általános tetszésben részesültek. A szép s behizelgő zenéjű operette s annak gyönyörű kiállításá megérdemelt, hogy az idény folyamán alatt még színe hosszattassék.

Öngyilkos színész. Egy helybeli konstablier színész-fia öngyilkosságot követett el. Az esetről a következőket írják. E hó 2-én egy öngyilkossági eset zavarta meg a békes-százáró közönséget. Ugyanis az ott működő Nyéki féle színtársulat egyik tagja, Repcsényi Mihály, golyó által vetett véget ifjú életének. Epen déltájban ment haza, ahol házasszonya ebédre hívta fel. Repcsényi azonban főfájásról panaszokodva, lefekvés ürügye alatt saját szobájába tért. Alig kezdetek a háziak az evésnek a szomszéd szobából dördülés hallatszott át. Azonnal áfuttattak. Irtózatossá vált a szomszék. Repcsényi vérében fektőve vonaglott a földön. Rögtön orvos után mennek, ki megjelenése konstátálta, hogy életéhez nincs remény, mert tüdője van szétlőve, s így belvérzését meggátolni lehetetlen. A háztól a katonai kórházba szállították, a hol 12 órai irtózatossá fájalmak után 3-án reggel 5 órakor kimult. Tettének okáról több verzió kering, azonban bizonyos okát titkul magával vitte a sirba, bár anyjához s másokhoz intézett öt levelet hagyott hátra.

A nagyvásárról már évek óta nem hallottunk anny diacsért mint most. A kereskedők, s különösen a mesteremberek meg vannak elégedve, s örömmel beszélnek el, hogy hál-

istennek ez a mostani vásár úgy ütött ki, hogy most már könnyebb lélekkel nézhetnek a tél elébe.

A „Bika” díszes új étterme estenként igen nagy látogatottságnak örvend, a mi a nagy terem kényelmes voltának, és a bérlió kitűnő konyhájának köszönhető. Tegnap este a Benckzy Gyula nyiregházi kitűnő zenekara és Nagy J. a b. tilinkó művész mulattatták a közönséget remek játékaikkal.

Nyilvános köszönet. A „Tisza” biztositó társaság az ér. b. h. falvai önk. tűzoltó-egylet felszerelvényei beszerzéséhez 15 frral volt szives járulni, e jótékony célra tett adományozásért öszinte köszönetet mond Er-Mihályfalván, 1887. okt. 10-én az önkéntes tűzoltó egylet parancsnokának.

Üdvözlőküldetés a gyermekkertben. Dr. Sárvány Gyula és dr. Szabó József urak által kik az intézetben az egészségi felügyeletet szivesek gyakorolni. Mivel kisebb koru gyermekeknek a konyaró mutatkozott, annak terjedése meggátolása céljából, az intézet f. október hóban szünetel.

Dr. Morócz István a gazdasági egyesület titkára és a Gazdasági Lapok szerkesztője meghalt. Morócz 1817-ben született Ludas nevű faluban. A gazdasági egyesületnél 1850 óta hivataloskodott. A gazdasági irodalomban kifejtett hasznos gyakorlati és tudományos munkéseiért az Akadémia 1858-ban levelező tagjává választotta, a megyei gazdasági egyesületek pedig csaknem kivétel nélkül mindnyájan, ugy szintén a stájerországi gazdasági egyesület is, tiszteleti tagjokká választották. — Morócz temetése holnap lesz a köztemken. — Áldás és béke hamvaira.

Elvesztett tegnap este piacz-utczán a kistemplomtól a Hungáriáig egy S. J. betűkkel jelelt medaillon. A szives megtaláló kéréstik szerkesztőségünkben iló jutalom mellett szí átadni.

Koburg Fülöp hercegné életveszélyben. Koburg Fülöp herceg és neje, mint minden évben, ugy az idén is részt vettek Koburg-Ágost stájerországi zergevadászatán. Szeptember közepén a vadászat színhelyét a kleinsölki Unterthalba helyezték át, hol a hercegné pompás vadászkastélya áll. Egy szép napon, míg az urak zergére mentek vadászni, Luja hercegné a Frankstallberg magas hegyre ment föl, melyre csak keskeny, meredek ösvény vezetnek föl. Kisérletében nem volt senki, kis kutyáján kívül. Mikor visszafordult, eltévesztette az irányt a sok girbe-gurba, ide-oda kigyózó ösvény közt. Végre egy meredek szélére jutott, hol minden utnak vége szakadt. A hercegné azonban tovább akarta folytatni utját a meredeken lefelé, de — valószínűleg a száradó fűvön — megcsuszott, s sziklákon, bokrokon keresztül jó darabot esett. Azután mintegy félórát, ugy a hogy épen lehetséges volt, kötörmelekeken, csaliton keresztül folytatta utját lefelé az 50 fok szög alatt lejáró meredeken. Végre egészen összevénve, békült karral, szétépett ruhával érkezett egy a vadászlaktól negyedóránnyira fekvő erdő szélére, s itt ájultan öszerezgött. Szerencsére ráakadt egy hajtó, Klein Leonhard, kabátjából fejáját csinálta a hercegnő számára, egy közeli forrásból pedig kalapjában vizet hozott, s azzal életrekte. Azután majd karjára támasztva, majd pedig erős karjaira véve vitte a hercegnőt a vadászlakhoz. A Gröbmingből gyorsan előhívott orvos konstátálta, hogy a hercegnő szerencsére nem szenvedett komolyabb sérülést.

Uj takarékpénztár a fővárosban. Több kiváló budapesti és bécsi bankár uj takarékpénztárt szándékozik alapítani. Az ügy annyira haladt, hogy az uj részvénytársaság rövid idő alatt meg fog alakulni.

A bankó-csalás titkaiból. Pénzjegyek nyomtatásánál — legyenek azok bank-vagy államjegyek — mindig szokott bizonyos mennyiségű hasznavehetetlen, elrontott példány is kikerülni. A jegyek nyomtatása a legnagyobbblekiismeretességgel történik, s ha csak a legcsekélyebb hiba merül is fel, az egész nyomtatott iv eldobatik mint makulatura s természetesen megsemmisítetik. Uj pénzjegyek nyomtatásakor kivát eleinte, sokkal nagyobb arányban került illy elrontott pénzjegyek, az uj ötforintos államjegyeknél is így történt. Legeöször a jegypapir minden egyes ívét szorgosan megvizsgálták s a hasznavehetetleneknek talált iveket még mielőtt sajtó alá jutottak volna, a papirgyárban öszszeszedték; azután pedig eldobták minden ívét, milyen még csak a legcsekélyebb hiba is mutatkozott. Illy módon — mint lapunknak Bécsből jelentik — mintegy 25-26000 darab még szét sem vágott ötforintos államjegy gyűlt öszse mint makulatura a közös pénzügyminiszteriumban s legközelebb Bizottság jelenlétében meg fog semmisíttetni. Az előbb piros alpra nyomtatott ötösök törtéje, mindazal együtt a mi e történehez fűződött, a Bud. Cor. szerint nem igaz.

Egy örült rémtette. Egy reichenbergi távirat jelenti, hogy ott egy örült a szó szoros értelmében lefűrészelte egyik lábát. A borszasztó tett részletei még ismeretlenek.

Az üstökös Chinában. Az üstökös, mely a nyáron jelent meg az égen, természetesen nagy ijedelmet okozott a babonás chinaiak közt. A pekingi hivatalos lap július 31-diki számában a chinai belügyminiszternek a tartományok helytartóhoz intézett rendeletét közli, melyben a miniszter a helytartókat figyelmezteti az uj csillagra, mint az istenek haragjának hirdetőjére, a háború, éhhalál, pestis hirnökére, s erőlyesen inti őket, hogy szigorú mélynyosságot gyakoroljanak, a szegényeket ne nyomják, a néppel szeliden bánjanak, hogy az istenek haragja megengesztelődjék s a véstjelentő üstökös mihamarább eltűnjék megint.

Bankókészítő bandát fogtak el a Nagy-

kunságban. Az elfogatás részleteiről a karczagi lap következőket írja: A banda feje Bojti István régente egy fegyverneki asszonytól több südöt vásárolt s azoknak árát egy százassal fizette ki. Az asszony rövid pár hét után a Bojtitól kapott százast fel akarta váltani. A százast felismerték hogy hamis, s a kétségbeeset asszony kezét tördeve kiabálta, hogy ő azt a gazemert kitől kapta, nem ismeri. — E közben állt be a mult heti török-szent-miklós vásár, hova a hamis százás birtokában levő asszony több rendbeli bevásárlások tevése végett Fejvernekről oda átment, s a hol szerencsére Bojti Istvánnal találkozott. Az asszony megismerte és rendőrközt futva rögtön letartóztatta. Bojti István zsebében akkor is voltak hamis százások, miket ismét forgalomba akart bocsátani. Sárközy Imre tiszai középjárású csendbiztos faggatására Bojti elárulta cimboráit s a százások gyártóját Varga Bálint madarasi lakost nevezte meg. Sárközy csendbiztos legényeivel együtt azonnal Madarasra ment, hol Varga lakásán megjelent, ott csak annak nejét találta. Az asszony megvallotta, hogy férjének csakugyan vannak bankó-sajtói, festékei és egyéb hozzátartozó szerszámait s azok helyeit megnevezve, Sárközy csendbiztosával Varga keresésére indult, ki, mint az asszony mondta, Egyeken (Hajdumegy) van többi bűnrészes cimboráinál, Sárközy csendbiztos azonnal utra kerekedett s betérve a Tisza-Igar és Egyik közt elterülő országuton álló „Patkós” csárdába, azt körül fogta s annak átvizsgálásán Vargát négy cimborájával a pinczébe találta a — legnagyobb munkában. Varga és társai erősen védtek magukat, de a hatalomnak vége is engedve megadták magukat s az ott levő szerszámait átadva, vasra verve, a sajtók és készletben levő hamis pénzek és négy bűnrészes társaságában beszállították a karczagi kir. törvényszékhez, hol Bojti István már tőredelmes vallomások közepett várt rájuk.

Időjárás október 10.

Európában: A depresszió (756—757) Közép-Olaszországban, a nagy légnomás pedig (767—768) a Fekete tengerén van. — Mérsékelt szeleknél az idő északraletten derült, dényugaton többnyire boros, helynkint esős. A hőmérséklet kissé nagyobbodott.

Hazánkban: Többnyire északraletti és déli mérsékelt szelek mellett a hőmérséklet általában kissé nagyobbodott; a légnomás mindenütt jóval kisebbedett. Az idő dékeleten közepes derült, száraz; északnyugaton többnyire felhős-boros, gyér esőkkel, mely csak Fiumében volt jelentékeny mennyiségben.

Kilátás a jövő időre. Hazánkban: kevés kivétellel általában felhős, boros idő várható, csekély, gyér esőkkel.

Közgazdaság.

Az uj hordók kilugozása. A boros hordókat tudvaleoleg többnyire készitik. A tölgyfában pedig igen sok a cersav, melynek keserű és összehúzó ize van. Ha tehát a bort vagy a mustot ilyen hordóba öntenék, az magához vonná a tölgyfából a cersavát, s élvezhetetlen keserűvé és fanyarrá válnék. Az uj hordót azért, mielött a mustot vagy bort bele öntenék, erősen ki kell lugozni vagyis a cersavot belőle kivonni. E célra a következő eljárást igen sikeresnek állítják: Az uj hordót először is forrázzuk ki jó erősen forró vízzel vagy ha lehet forró gőzzel; ezután töltjük meg tiszta vízzel, hagyjuk azt benne egy napig állani s azután öntjük ki. Ezt az eljárást ismételjük mindaddig, a míg a kibocsátott víz teljesen izetlen és szagtalan lesz. — Hogy a kibocsátott vizben van-e még cersav, arról ugy győződhettünk meg, ha vesztünk belőle egy keveset s arra vasgátló-olajat öntünk; ha sok a cersav, a folyadék azonnal sötét feketés kék lesz. Ha a hordóból kiöntött viz egészen tiszta, öntsünk a hordóba forró konyhasó-olajat és pedig minden hektoliterre 67 gramm konyhasót számítva, melyet előbb forró vizben kell feloldani s így azon forró a hordóba önteni. A sósvizet betöltvén, a hordót jól meg kell hengertetni és forgatni, hogy a sólé annak fájával mindenütt érintkezze; ezután felállítjuk a hordót egyik fenekére, s egy órai állás után ismét jól megforgatva a másik oldalára állítjuk. Ezen eljárás nehány-szori ismétlése után a sóslót kiöntjük s a hordó tiszta kutvizzel mosatik ki. Erre felforralt ujbort vagy mustot töltünk a hordóba, vagy igen kevés bort tartunk benne néhány hétig, mikor is a hordó a bor befogadására kész. A francziák ösi baracklevél-forrázatot ajánlanak a forrázásra, azután pedig borszeszszel vagy égett borral égetik ki, nálunk szőlő vagy diófalevél-forrázatot használnak ugyanerre. — Minden forrázási mód közt legjobb a hordóknak forró gőzzel való kezelése, mivel ezáltal legjobban és leghamarabb elérhető az, hogy a cersav és mindenféle sldható anyag a hordóból lehető legteljesebben kivonassék, nagyobb bortermelőkkök e miatt a gőzöltötget készülek nagyon ajánlható a megszerzésre. Bz uj hordók kilugozásának egy másik módja a méz-vízzel való kilugozás; ez ugy történik, hogy égetett meszet forró vízzel beolunk, ehez annyi forró vizet adunk, hogy mézviz képeztessek, Ezt beöntjük a hordóba, meghengerítjük a hordót jól és 6 óráig hagyjuk benne a mézvizet állani, ezután kiöntjük azt s a hordót többször forró vízzel, végül hideg vízzel kimossuk! A cersavát azonban illy módon nem lehet kivonni olyan jól a hordóból, mint az előbbi eljárás segélyével.

A budapesti terménycsarnok távaörgönve.

Budapest, okt. 10.

A mai gabonatöszdén buza mérsékeltén kínáltot, másrészt pedig a vételkér is korlátolt volt. Eladatott mintegy 8000 mmazza lanyha irányzat mellett, változatlan áron. Legmagasabb ár gyanánt fizetett 77.6 k. és 79.8 k. tiszavidéki buzáért 13 frt, legkisebb ár gyanánt pedig 72 k. pestmegyei buzáért 12.20 forint.

Hivatalosan jegyztetett: Szokványbuza tavaszra 13.20—13.22.

Szokványbuza öszre 12.55—12.60—.

Bánsági tengeri május—júniusra 1882. 7.47—7.50.

Szokványzab tavaszra 8.35—8.40.

Szokványzab öszre 7.92—7.99—.

Káposztarepcze—októberre 13'—13'.

Legujabb.

A „Debreczeni Ellenőr” eredeti táviratát. (A Magyar távirati iroda eredeti stárgöyei.)

Bécs, oct. 11. (Érk. d. u. 2 óra.) Haymerle báró külügyér tegnap délután fél 4 órakor szivélühés következtében meghalt. A lapok az elhunytól vezércikkkeznek. Halálának híre villámgyorsasággal terjedt el és a legnagyobb részvételt keltette. A miniszter már 3 napja aggasztóan beteg volt, de mivel betegsége alatt is olvasta az ujságokat, állapotáról nem küldöttek a lapoknak közleményt. A báróné egy pillanatra sem mozdult el férje beteg ágyától. Tegnap délután 3 órakor kikocsikázott, hogy a beteg számára hozzon valamit, de visszatértekor már halva találta. — Kallai, külügyminiszterium osztályfőnöke épen a betegnél volt hivatalos ügyekben, midőn a halál bekövetkezett s azonnal táviratozott Stájerországba a királynak és Tisza miniszterelnöknek. Alig terjedt el a külügyér halálának híre, megkérdöttek a részvétnyilatkozatok. Ö fel-sége és Prágából a trónörökös táviratilag fejezték ki sajnálatukat a nagy veszteség felett, mely a monarchiát érte. Taoffe gróf, német és orosz nagy-követek részvéltárogatást tettek.

Kolozsvár, oct. 11. (Érk. d. u. 2 ó.) Hunyadmegyei határkérdésre a Szurduki utvonalon a Zsil hidjának építése szolgált alkalmat. A határ megállapítására nemzetközi bizottság küldetett ki, mely ma tartotta ülését. A tárgyalás alapjául szolgáló okmány 1792-ben kelt s török és német nyelven van fogalmazva.

Közdivásárhely, okt. 11. (Érk. d. u. 2 ó.) Matéfy Károly hegedűművész és törvényészi bíró meghalt.

Róma, okt. 11. (Érk. d. u. 2 ó.) A király meghagyta a külügyminiszterium államtitkárának, hogy az orosz kormány nevében öszinte részvételt fejezzon ki az osztrák-magyar nagykövetségnek.

Tunis, okt. 11. (Érk. d. u. 2 ó.) A francia csapatok tegnap Tunisba bevonultak és a várost és két erődöt megszállottak.

Stockholm, okt. 11. (Érk. d. u. 2 ó.) A tüzet, mely a színházban pusztított, eloltották. A termet és a színpadot megmentették; a ruhák és szerek nagyrésze elégett.

Bécs, oct. 10. A Pol. Corr. egy Cairenből érkezett jelentése szerint a négerenzred Abd-el-Al bey vezetése alatt e hó 1-én Dannietbe távozott. Az abdinai testőrezred a khedivet a gesiréi nyári palotába kísérte, a hova a khedive az abdinai palota javítása miatt átköltözködött.

Torontáli Andor gyakorló-, hason-szeuvi-homeopatha orvos, sebész és szülész. Lakik nagy-utczára 1702. Rendel. d. e. 8—10 óráig, délután 2—4 óráig. Szegényeknek ingyen rendel.

DEBRECZENI SZÍNHÁZ.

I. bérlet. 7. szám. Szerda október 12.

EGY HUSZÁR KAPLÁR BÉCSBEN.

Enekes életkép 4 felvonásban.

Felelős szerkesztő: Kutas Imre. Főszerkesztő: Vértai Arnold.

